

SLUTRAPPORT – VÄRMLANDS NYA

2017–2020

Storfors kommun

VÄRMLANDS » NYA

VÄRMLANDS
PROJEKTPARAPLY
varmlandsprojektparaply.se

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Projektidé och förväntade resultat	3
Arbetsätt/Metod.....	7
Projektets resultat, mål och indikatorer	15
Kommunikation, spridning och påverkansarbete	22
Uppföljning och utvärdering	22
Användande av resultat/Implementering	23
Kommentarer och tips.....	24

Projektledare: Joha Raskinen

Projektägare: Anders Johannesson, rektor Forsbroskolan

Sammanfattning

Projektet Värmlands Nya i Storfors har arbetat med målgruppen nyanlända elever på gymnasieskolans Språkintruktionsprogram på Forsbroskolan. Det övergripande målet för projektet var att *fler nyanlända ungdomar ska klara måluppfyllelsen i grund-och gymnasieskolan i Värmland och nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar, i alla ämnen*. Under analysfasen, där både personal och elever på skolan bidrog, utkristalliserades sig två områden som vi valde att jobba med. Projektet skulle bidra till att *ge en ökad känsla av KASAM* (känsla av sammanhang) hos eleverna så att skolarbetet skulle upplevs mer hanterbart, begripligt och meningsfullt. Dessutom skulle projektet arbeta för att skapa en *bättre samverkan mellan skolan och andra aktörer* eftersom det saknades en samsyn och tillräckligt bra samarbete mellan skolan och andra parter.

Projektet har arbetat med arbetsmarknadskunskap för deltagarna, både på individ- och gruppnivå för att vidga synen för hur svenska utbildningssystemet och arbetsmarknaden ser ut. Projektet har arbetat med förstärkt studie- och yrkesvägledning för att skapa en röd tråd mellan utbildningar och yrken i syfte att deltagarna ska kunna relatera till var på utbildningsstegen de befinner sig idag och vilka vägar de i framtiden behöver ta för att nå sina mål. Att ha ett mål att sikta mot, att veta vilka vägar som leder dit och att veta vad som krävs av en för att nå målet ökar motivationen. Arbetet har varit holistiskt inriktat och med varje individs behov som utgångspunkt. Den vägledande idén har varit att undanröja hinder och blockeringar som hindrar progressionen, i språket och i förståelsen av samhället.

24 deltagare, fördelat på hälften kvinnor och män, har varit inskrivna i projektet. Hälften av dessa deltagare läser nu vidare på gymnasial nivå, antingen på nationellt program på gymnasiet eller på Komvux, beroende på ålder. Den andra hälften läser vidare på introduktionsprogram eller på grundläggande nivå på Komvux.

Återkommande samverkansmöten mellan Forsbroskolan och andra parter har gjort att samarbetet har stärkts, där gemensam planering och kortare informationsvägar gynnat alla. För eleverna har detta bland annat gett en större trygghet, tydlighet och färre missuppfattningar. Eleverna på Forsbroskolan kan idag läsa fler ämnen tack vare samarbetet med grundskolan och därmed öka sina chanser att komma in på önskat gymnasieprogram.

Implementering av framgångsfaktorer såsom arbetsmarknadskunskap, förstärkt vägledning, tillgängliggörande förberedelse och samverkan kommer att föras över till Vuxenutbildningen på Forsbroskolan. Detta eftersom Språkintruktionsprogrammet inte längre kommer att finnas kvar på Forsbroskolan efter VT-20.

Projektidé och förväntade resultat

Arbetet i spår 1 samt spår 2 syftar till det övergripande målet (långsiktig effekt):
"Att underlätta etableringen i arbetslivet för unga nyanlända kvinnor och män."

Projekt mål gemensamt för spår 1 samt spår 2 är:
"Fler nyanlända ungdomar ska klara målpuppfyllelsen i grund-och gymnasieskolan i Värmland och nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar, i alla ämnen."

Samtliga delprojekt ska genom arbete med respektive projektplaner bidra till ett för spår 1 övergripande mål:

"Nya metoder och arbetssätt för arbete med studiestöd, ökad målpuppfyllelse och skolanknytning har utvecklats och tillämpats.

Arbetet med projektets mål och dess målgrupp bidrar till ökad jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering.

I delprojektet Värmlands Nya Storfors valde vi att arbeta med eleverna som går på gymnasieskolans Språkintruktionsprogram på Forsbroskolan med anledning av att detta är den grupp elever som vi anser behöver mest extra stöttning för att lyckas nå sina mål. Eleverna som i dagsläget är inskriva på grundskolan Vargbroskolan får enligt oss redan en mer omfattande stöttning där flertalet nyanlända elever går vidare till nationella program. De elever som kom till Forsbroskolan från Vargbroskolan välkomnades givetvis in i projektet. Faktorer som påverkar elevernas möjlighet att nå betygsmålen under grundskoletiden är: ålder när personen anlände till Sverige och integrering i skolklasser med svenska elever. Dessa faktorer gynnar nyanlända elever på Vargbroskolan i större utsträckning.

Den första tiden av analysfasen riktades in på samtal med lärare och rektor på IM-programmet och rektor på grundskolan för att klargöra deras syn på områden som behöver utvecklas i Storfors. Utifrån detta utkristalliserades två prioriterade områden som vi valde att jobba med. Under maj månad 2015 gjordes en enkätundersökning bland eleverna på språkintruktionsprogrammet där 28 av 32 elever svarade på frågor om bl.a. hur de mår, vad de vill jobba med i framtiden, vilket gymnasieprogram de vill söka, hur de trivs i skolan, om de lär sig något i skolan, om de får den hjälp de behöver i skolan, vad skolan kan göra för att de ska lära sig mer och vad som är viktigt för dem utanför skolan för att de ska lyckas med sina studier. I enkätundersökningen var det 9 kvinnor och 19 män som svarade.

Svaren vi fick från eleverna bekräftade vår syn på problemområdena. Merparten av eleverna svarade att de trivs i skolan och några få svarade att de trivs ibland. Många av eleverna ville jobba med yrken som kräver lång utbildning såsom advokat, ingenjör, tandläkare, läkare, psykolog och pilot. De allra flesta eleverna svarade att de lär sig något i skolan, men att de anser att de är i behov av mer hjälp och stöttning. Flera elever svarade att de önskar mer kunskap om det svenska samhället och arbetslivet. Utanför skolan ansåg eleverna att det är viktigt att få svenska kompisar och vara delaktiga i fritidsaktiviteter. Ett problem som personalen på Forsbroskolan upplevde var att de nyanlända eleverna saknade tillräcklig kunskap om den svenska skolgången. Personalen ansåg att många elever generellt hade en uppfattning om att de måste klara alla betygen före 20-årsdagen, annars var skolan körd för dem. Detta skapar enligt personalen en hög stress hos eleverna vilket försvårar för dem att klara av skolgången. Många av de nyanlända eleverna såg det som ett misslyckande att gå på språkinträdning. Detta fick till följd att skolarbetet riskerade att varken bli begripligt, meningsfullt eller hanterbart. Enligt personalen saknades det också tillräcklig förståelse hos eleverna för vilka vägar det fanns ut i svenskt arbetsliv och hur den svenska arbetsmarknaden såg ut. I enkätundersökningen framkom det att många av eleverna hade orealistiska målbilder och begränsad koll på tidsaspekten för att exempelvis utbilda sig till advokat eller läkare. Många elever saknade också insikt i hur det är att arbeta i exempelvis hantverkaryrken i Sverige och hur lönenivåerna ser ut.

Ett annat problem var att det saknades en samsyn och tillräckligt bra samarbete mellan skolan och andra parter såsom HVB, föräldrar, socialtjänst och gode män. Detta skapade problem i form av frånvaro för elever på grund av bristfälligt informationsutbyte och saknad av förståelse mellan parterna. Exempelvis hade HVB-hemmet tidigare enbart rapporterat in giltig frånvaro till skolan men inte hört av sig vid ogiltig frånvaro och orsaker till detta. Fungerande rutiner för hur olika verksamheter kan stötta varandra saknades till stor del och en av riskerna med detta är ännu större glapp vid personalbyten.

Elever på språkinträdning hade ibland möjlighet att läsa in ämnen på Vargbroskolan som saknas på Forsbroskolan. Detta samarbete behövde också utvecklas för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig samtliga ämnen som behövs för gymnasiebehörighet. Överlämningarna mellan skolorna var också varit bristfälliga.

Den primära gruppen blev samtliga elever på IM-programmet med uppehållstillstånd. Den sekundära gruppen blev elever som kunde bli aktuella för IM-programmet efter grundskolan och alla elever utan uppehållstillstånd.

Utifrån det ovan nämnda satte vi lokalt upp följande resultatmål:

Ökad känsla av KASAM hos eleverna

- Skolarbetet upplevs hanterbart, meningsfullt och begripligt
- Ökad arbetsmarknadskunskap bland eleverna
- Ökad kunskap om det svenska skolsystemet

Bättre samverkan mellan skolan och andra aktörer

- Ökad närvaro på Språkintrö. Det saknas tillförlitlig statistik idag men ambitionen är att mäta närvaron under projektiden.
- Ökad samsyn och bättre samarbete mellan skolorna, HVB och socialtjänsten.

Aktivitetsplanen för en ökad känsla av KASAM hos eleverna blev:

- Individuell vägledning, coaching och uppföljning
-Skapa handlingsplaner med kort- och långsiktiga mål. Kartlägga och undanröja hinder.
- Förstärkt information om det svenska skolsystemet och den svenska arbetsmarknaden
-Röd tråd från utbildning till arbete.
- Studiebesök på skolor och företag
-Gärna träffa kvinna i mansdominerat yrke och tvärtom, för att vidga synen hos eleverna.
- Möjligheter till friskvårdsaktiviteter/kulturaktiviteter för en mer meningsfull fritid
-Gärna deltagarstyrda aktiviteter efter intressen.

Aktivitetsplanen för bättre samverkan mellan skolan och andra aktörer blev följande:

- Gemensamma möten med skola, socialtjänst och HVB varje månad.
-Skapa samsyn för att kunna få till ett bra samarbete.
- Ta fram gemensamma riktlinjer och rutiner som främjar samarbetet

Implementeringsplan:

- Identifiera framgångsfaktorer kontinuerligt i både arbetsgrupp och styrgrupp.

Implementeringsmål:

- Framgångsfaktorer ska permanenteras i ordinarie verksamhet.

Spår 2

Projektets samtliga elva kommuners länsövergripande samverkan kring gemensamma utvecklingsfrågor kring nyanländas lärande. Arbetet i spår 2 syftar till att bidra till att personal och organisationer förbättrar arbetssätt, metoder och kunskaper, med det övergripande målet att underlätta etableringen i arbetslivet för nyanlända kvinnor och män.

Saknätverk

Utifrån arbete med problemanalysen framkom tre problemprioriteringar, vilket resulterade i tre saknätverk:

- Övergångar
- Interkultur och arbetsmarknadskunskap
- Hälsofrämjande arbete

Mål i Spår 2: Ökad kompetens, samverkan och samsyn inom de tre nyss nämnda områdena. Projektledaren i Storfors var gruppleddare för saknätverket Interkultur och arbetsmarknadskunskap.

Arbetsätt/Metod

Värmlands nya i Storfors huvudsakliga arbetsätt kan sammanfattas under fyra rubriker: arbetsmarknadskunskap, tillgängliggörande förberedelse, tröskelborttagning och samverkan. Syftet med arbetet inom områdena har varit att öka varje individs *känsla av sammanhang* för att i förlängning skapa goda förutsättningar för deltagarna att nå sina mål. Om skolarbetet upplevs begripligt, meningsfullt och hanterbart ökar motivationen. Nedan kommer dessa att beskrivas.

Arbetsmarknadskunskap

- Förstärkt studie- och yrkesvägledning
- Besök på gymnasiemässor
- Röd tråd från utbildning till arbete

Syftet med arbetsmarknadskunskapen är att eleverna i slutändan ska göra medvetna studieval utifrån personliga intressen/egenskaper och kompetens istället för norm. Vi har jobbat med fyra punkter från Skolverkets material *Studie- och yrkesvägledning i undervisningen*:

Bli medveten om olika valalternativ.

Bli medveten om sig själv.

Lära sig att fatta beslut.

Lära sig att genomföra besluten.

Vi har arbetat både i grupp och enskilt med detta område. Första två projektåren hade skolan många elever som bodde i kommunens HVB-hem och där samverkade vi genom att projektledaren en kväll i veckan höll workshops i arbetsmarknadskunskap på HVB-hemmet. Där testade vi och utvecklade konceptet genom att ungdomarna fick komma med förslag på yrkesområden som de var intresserade av, som vi sedan fördjupade oss i. Exempelvis kunde ett pass handla om yrken som behövs på en tandläkarmottagning. Vi kollade gemensamt på filmer om de olika yrkena, jämförde utbildningslängd, arbetstider och löner. Sedan hade vi diskussioner om detta och knöt an till var ungdomarna befann sig på utbildningsstegen jämfört mot dessa yrken. Vi bedömde yrkena med normkritiska ögon och talade om fördelar

med att vara i minoritet på arbetsplatsen. Överlag premierade vi material med kvinnor i mansdominerade yrken och vise versa. Detta för att öppna upp ögonen på ungdomarna gällande framtida val. Ett återkommande tema under träffarna var att gå igenom det svenska utbildningssystemet och visa vilka vägar det finns ut till arbetslivet.

Vi fortsatte detta arbete under projektets gång och har också haft många individuella möten med deltagarna utifrån tidigare nämnda koncept. Individuellt och i mindre grupper har vi haft möjlighet att fördjupa oss ytterligare med hjälp av broschyrer, böcker, bilder, filmer och självtester. Allt i syfte att öka tillgängligheten och därmed förståelsen. Målet har alltid varit att öka elevernas *KASAM*. Om man som elev förstår varför man studerar, vad målet med studierna är och vad som krävs av en för att komma dit man önskar så upplevs skolarbetet som begripligt, hanterbart och meningsfullt.

Lärarna på Forsbroskolan har samtidigt arbetat med formativ undervisning och formativ bedömning, vilket passat bra in med projektets förstärkta studie- och yrkesvägledning. Tillsammans har förutsättningarna för en röd tråd för deltagarna skapats, från deltagarnas nuvarande läge till framtida studier och yrkeskarriärer. Projektledaren har deltagit under deltagarnas utvecklingssamtal i skolan i syfte att följa deltagarnas utveckling och för att klargöra den röda tråden.

Deltagarna har fått lära sig att skriva CV:n & personliga brev och övat på att söka sommarjobb via Arbetsförmedlingens app *Sommarjobba*. Vi har även diskuterat anställningsbevis, arbetstider, skatter och annat som har med arbete att göra. Deltagarna har fått öva på hur man presenterar sig själva under en intervju och när man lämnar CV hos potentiella framtida arbetsplatser. Först övning tillsammans och sedan i skarpt läge ute på företag. Efteråt har vi utvärderat och samtalat om upplevelsen tillsammans. Många deltagare har feriearbetat under projektets gång och vi har inom projektet samtalat kring förväntningar, skyldigheter och rättigheter på arbetsplatser.

Riktad studie- och yrkesinformation och förstärkt vägledning.

Projektledaren och projektägaren har tillsammans med deltagarna besökt olika gymnasie-mässor i närområdet i syfte att tillgängliggöra utbudet som finns i Värmland. På individnivå har vi också besökt gymnasieprogram där det givits chans för deltagare att följa med en klass under en skoldag. De elever som på grund av ålder inte kunnat söka till nationella program har fått information om vuxenutbildningar som finns att söka.

Tillgängliggörande förberedelse

- Skapa KASAM
- Begreppsordlistor
- Studieresor
- Hälsokurs och andra utbildningar

Inför såväl studieresor som studiebesök har vi haft förberedande undervisning där vi gått igenom syftet och ett antal begrepp för att skapa KASAM. En ytterligare aspekt av resorna har varit att visa på vad som finns i Sverige och att skapa inspiration. Många av deltagarna har bara sett begränsade delar av landet och ibland inte haft en aning om att arenor som vi besökt funnits. Resorna har också varit relationsstärkande vilket varit en bra förutsättning i arbetet med eleverna.

Vi gjorde en studieresa till Örebro läns museum där vi besökte utställningen *Möjligheternas spegel, sinnenas begär*. Utställningen handlade om tiden före industrialiseringen och framåt och hur våra konsumtionsvanor förändrats sedan dess. Detta ämne passade bra in med skolans historieundervisning och det var även nyttigt ur ett klimatperspektiv. Vid samma tillfälle besökte vi även Tingsrätten där vi fick vara med under en rättegång gällande olovlig körning. Deltagarna tyckte att det var intressant att se hur en rättegång i Sverige fungerar på riktigt. Inför besöket gick lärarna igenom lämplig basfakta med eleverna så att de skulle vara förberedda.

Vi gjorde ett studiebesök på NWT (Nya Wermlands-tidningen) i Karlstad där vi gick en guidad tur. Inför besöket arbetade vi med tryck- och yttrandefrihet och jämförde hur det ser ut i olika länder. Vi gick också igenom de olika professionerna som finns på en tidning ur ett arbetsmarknadsperspektiv. Vi prenumererade på NWT i två veckor innan studiebesöket så att eleverna fick chansen att bekanta sig med tidningen och arbeta med tidningsrelaterade skoluppgifter. Ur ett tillgänglighetsperspektiv skapade vi begreppsordlistor som vi översatte. Detta arbetssätt har genomsyrat projektet.

Vi har även gjort studiebesök på reningsverket, återvinningsstationen och brandstationen i kommunen. Både för att visa hur dessa fungerar och i arbetsmarknadssyfte. Innan dessa besök har vi arbetat med förberedande begrepp och gått igenom behovet av dessa funktioner i ett samhälle. Nedan följer ytterligare exempel på aktiviteter där vi tillämpade samma förberedande arbetssätt.

En annan studieresa gick till Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm och *Cosmonova* där vi såg filmen *A beautiful planet* som ett led i NO-undervisningen. Under denna resa besökte vi även Laserfortet och deras utmaning *Prison Island* där vi gruppvis fick lösa små och stora

utmaningar för att samla poäng i ett relationsskapande syfte.

Göteborg och Universeum var målet för ytterligare en studieresa. Universeum är ett vetenskapscentrum där vi bland annat besökte utställningarna *regnskogen*, *teknoteket* och *rymden*.

Genom Spår 2 fick Forsbroskolan besök av Handelskammaren som höll en inspirationsföreläsningen i ämnet *Arbetsmarknadskunskap*. Inspirationsföreläsningen var anpassad för målgruppen med bland annat begreppsordlista inför, utökad föreläsningstid, rollspel på intervjuer och ett förenklat språk. Detta tillgängliggörande av materialet var Storfors projektledare med och arbetade fram tillsammans med kommunikatören på Handelskammaren i syfte att anpassa föreläsningen för gruppen nyanlända.

Tvådagarsutbildningen *Ekonomismart* genomfördes av Swedbank och sparbankerna inom området privatekonomi. Snabblån, buffertsparande, flytta hemifrån och börja studera var några av ämnesområdena. Samtliga elever på Språkintröduktionsprogrammet var inbjudna att delta.

Projektet ordnade ett besök av *Första linjen* på Forsbroskolan. *Första linjen* är en mottagning för barn och unga med psykisk ohälsa. Tanken med besöket var att eleverna skulle träffa personalen och få information i deras skolmiljö för att förenkla steget att själva söka kontakt framöver. Elever har sedan tagit kontakt själva med Första linjen efter detta besök.

Genom det lokala samarbetet i Spår 2 anordnade vi en hälsokurs för deltagarna. Kursen fortlöpte under hösten 2019 med sju tillfällen som var uppdelade på olika områden. Uppstarten var förlagd vid elljusspåret för att tillgängliggöra platsen geografiskt och visa på att den är en kostnadsfri arena för motion. Deltagarna fick prova på stavgång och muskelstärkande övningar. Vid det andra tillfället handlade föreläsningen om *matens betydelse för hälsan*. Kommunens friskvårdskonsulent höll i de två första momenten i kursen. *Sex & samlevnad* var rubriken för den tredje föreläsningen och barnmorskan från Vårdcentralen var ansvarig. Friskvårdskonsulenten höll i det fjärde tillfället som handlade om kroppen i rörelse. För att tillgängliggöra all information har vi arbetat med ett antal begrepp inför föreläsningarna som den ansvarige för varje delmoment skickat till oss i förväg. Hälsokursens avslutande pass var: *Vad är stress och hur viktig är sömnen* (Johanna Björkman, beteendevetare), *tobakens negativa effekter* och *hur ska man motivera sig till att göra livsstilsförändringar* (Pia Aspvik, friskvårdskonsulent).

Tröskelborttagning

- Empowerment
- Hjälp med myndighetskontakter
- Läxhjälp/studieteknik

De flesta av deltagarna har stött på flertalet hinder eller "trösklar" som vi väljer att kalla det som vi fått hjälpa dem att komma över för att de ska kunna lägga ner behövlig fokus på skolarbetet och fortsätta sin progression. Vi har jobbat empowermentorienterat där fokus legat på att deltagarna själva lär sig hur man löser liknande problem på egen hand i framtiden. Först genom att visa hur man praktiskt gör, låta dem sedan testa själva med stöttning och slutligen låta deltagarna lösa uppgifterna på egen hand. Vi har haft höga förväntningar på deltagarna. Detta har varit ett prioriterat område i projektet till vilket det getts mycket tid. Individens unika behov har fått styra.

Dessa trösklar är bland annat:

Hjälp med myndighetskontakter såsom migrationsverket, skatteverket, socialtjänsten, försäkringskassan, CSN och arbetsförmedlingen. Ofta är informationen från myndigheterna för avancerad för deltagarnas språk- och förkunskapsnivå, varför de behövt hjälp med att förstå vad som faktiskt sägs. Deltagarna har också behövt stöttning i att ansöka om medel från CSN där det dessutom ofta även behövs en kontakt med socialtjänsten för att kunna ansöka om extra tillägg vilket flera har varit berättigade till.

Elever som fått uppehållstillstånd, permanent eller tidsbegränsat, har behövt hjälp med att kontakta migrationsverket och skatteverket i samband med detta för att bland annat boka tid och veta vad de behöver ha med sig för underlag vid besöken.

Merparten av deltagarna har fått stöttning i och fått lära sig hur man skaffar ett bankkonto, mobilt bank-id och internetbank. Många av deltagarna är den i familjen som kommit längst i både den språkliga utvecklingen och detsamma vad gäller IT-kunskap och får därigenom ansvaret att sköta stora delar av ekonomin för hushållet.

Skolkraven har ofta sett annorlunda ut i deltagarnas hemländer jämfört med Sverige, vilket gjort att många har haft svårt att förstå vad som krävs av dem för att klara målen i de olika ämnena. Exempelvis har de ofta erfarenhet av att lära sig saker utantill, men aldrig övat på att reflektera över nya kunskaper vilket skolan i Sverige ofta efterfrågar. För att underlätta denna övergång har projektet tillsammans med lärarna arbetat mycket med studieteknik med

eleverna. Detta har skett på ett individuellt plan och gått ut på att öva på att reflektera, resonera och jämföra texter och information. Läxhjälp har också varit ett återkommande inslag, både i grupp och individuellt. Vissa deltagare har känt en stor nervositet när de gjort prov i skolan och särskilt kring de nationella proven. Genom samarbete med lärarna har deltagare fått göra övningsprov vid upprepade tillfällen genom projektet, där vi efteråt utvärderat vad som känts jobbigt och nervöst.

Ett flertal elever har under projekttiden ofrivilligt behövt flytta. Det är ofta externa faktorer som påverkat detta, exempelvis migrationsverkets uppskrivningar av ålder, kommunens regler och att migrationsverket stängt ner boenden på orten. Detta har inte sällan skett med kort framförhållning, vilket påverkat både de berörda eleverna och deras klasskamrater på ett negativt sätt. Projektet har stöttat eleverna och varit behjälpliga med att hitta nya boenden och hjälpt till med själva flytten. Dessa ungdomar saknar ofta kontakter, pengar, körkort och släp för att kunna flytta möbler som de skaffat under sin tid i Sverige.

Många deltagare har också haft behov av att prata. Ibland om saker som de upplevt jobbiga. Ibland har de bara velat berätta om hur deras liv sett ut och hur resan hit var. Ibland om hur de ser på sitt nya liv i Sverige och ibland om allt och ingenting. För dessa samtal har det alltid funnits tid i projektet.

Samverkan

- Samverkansmöten
- Utvidgat samarbete med grundskolan
- Gemsamma övergångsmallar
- Skapa samsyn

Skolan har varit sammankallande till samverkansmöten med socialtjänsten, HVB och integrationskontoret. Syftet har varit att stärka det dagliga samarbetet genom gemensam planering och kortare informationsvägar. Personer från både chef- och handläggarnivå har deltagit under dessa möten. Från Forsbroskolan deltog rektor, lärare och projektledaren. Mötestillfällena planerades med ett kalenderår i taget för att säkerställa att mötena skulle bli av en gång i månaden.

Eleverna på språkintruktionsprogrammet har de senaste två åren haft möjlighet att läsa ämnen på Vargbroskolan som inte erbjuds på Forsbroskolan. Bland annat gäller detta hemkunskap, slöjd, SO, musik, idrott och praktiska moment i NO-ämnena. Detta utvidgade samarbete, som projektägaren var initiativtagare till, skapade också förutsättningar för att ett arbete med gemensamma övergångsmallar genomfördes.

Projektledarträffar

Projektledarna i de sju kommunerna som arbetat med verksamhet för nyanlända ungdomar har haft ett stort utbyte av varandra under hela projektiden. Projektledarna har haft flera projektledarträffar varje termin där de delat med sig av projekterfarenheter och samverkat kring frågor. Projektkontoret har varit sammankallande och bistått med kunskap och vägledning.

Fortbildningsinsatser för personal

Genom sakkätverken i Spår 2 har det erbjudits föreläsningar, studiebesök och utbildningar till personal i kommunerna som arbetar med målgruppen nyanlända. Från Storfors kommun har personal från skola, integration, arbetsmarknadsenheten och HVB deltagit under följande föreläsningar och studiebesök:

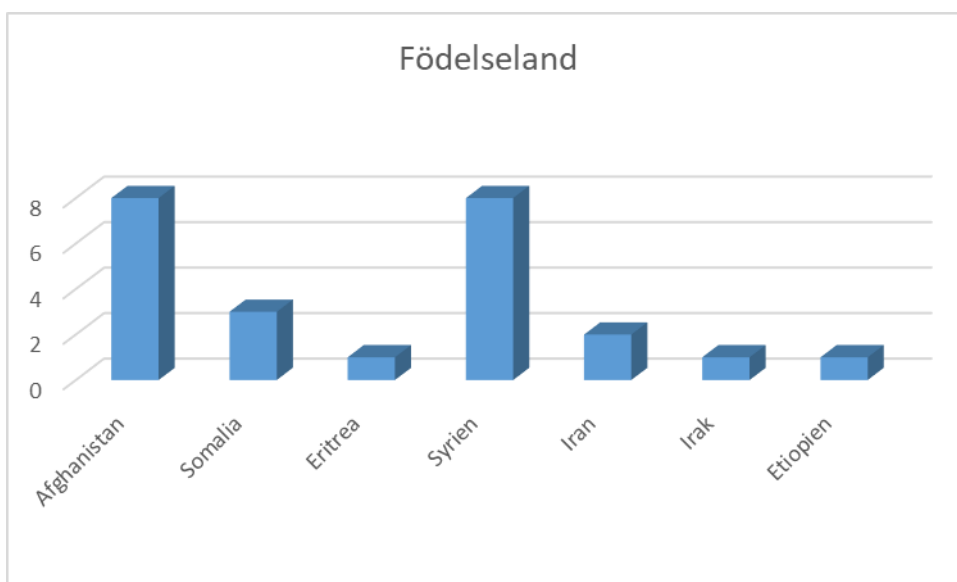
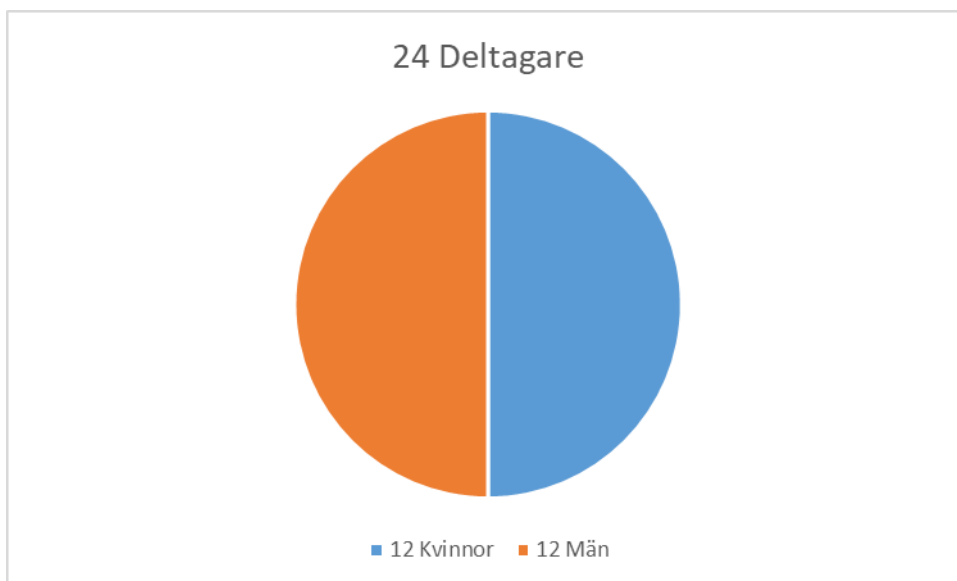
- Utbildningsdag Migrationsverket *Asylprocesser, tidsgränser mm*
- Föreläsning med Andreas Jacobsson, lektor i *interkultur* KAU
- Utbildningsdag Skolverket *Nyanlända och vägledning – utmaningar och möjligheter*
- Föreläsning med Josef Kurdman *Mångfald och integration*
- Studiebesök S:t Eskilsgymnasiet, Eskilstuna *Vägledning för nyanlända AMO* (arbetsmarknad- och samhällsorientering)
- Föreläsning med professor Nihad Bunar *Svenska och internationella perspektiv på nyanländas elevers lärande*
- Föreläsning Sven Bremberg Karolinska institutet *psykisk ohälsa*
- Föreläsning Per Brinkemo/Sandra Sarin *Klansamhället/Heder*
- Föreläsning med Hamid Zafar *En internationell skola*

Dessutom har fyra personer från kommunen gått *MI-utbildning* (motiverande samtal) och fyra pedagoger från grundskolan har gått en utbildning inom sex- och samlevnad med utgångspunkt i barnkonventionen *KännDigSjälv* och därtill fått en hälsolåda. Hälsolådan kommer framledes att användas i sex- och samlevnadsundervisningen på grundskolan. Dessutom har ett länsövergripande nätverk skapats inom området där den första träffen ägt rum.

Arbetsättet i kommunen har utvecklats tack vare inspirerande och matnyttiga föreläsningar och studiebesök. Skolverkets utbildningsdag inspirerade Forsbroskolan att arbeta med *tillgängliggörande förberedelse* och studiebesöket på S:t Eskilsgymnasiet gav tips och råd på hur vi kunde arbeta vidare med *arbetsmarknadskunskapen* på Forsbroskolan. Föreläsningarna om *interkultur* har skapat ett nytt tänk och förhållningssätt i arbetet med målgruppen.

Projektets resultat, mål och indikatorer

I Storfors kommun har sammanlagt 24 individer deltagit i projektet Värmlands nya. Detta fördelat på 12 män och 12 kvinnor. Deltagarna har sitt ursprung i länder såsom Afghanistan, Iran, Irak, Somalia, Syrien, Etiopien, och Eritrea.

Under analysfasen satte vi en prognos på att nå 40 deltagare i det lokala projektet. Vi har haft 24 inskrivna deltagare, vilket inte når upp till det förväntade antalet. Däremot har vi haft ett tjugotal elever som fått ta del av projektet men inte kunnat vara inskrivna eftersom de inte

haft uppehållstillstånd under projekttiden. Enligt ESF:s (Europeiska socialfonden) regler kan enbart individer med uppehållstillstånd vara inskrivna i ESF-projekt. Dessa asylsökande ungdomar har gått på Forsbroskolans språkintruktionsprogram. När projektet startade var det ett konstant flöde med elever in på Forsbroskolan som sedan har mattats av under de senaste åren. Vad gäller elever med uppehållstillstånd på Språkintruktionsprogrammet är det bara någon enstaka som inte önskat vara inskriven i projektet.

Resultat inom området: Ökad känsla av KASAM hos eleverna

Samtliga deltagare har fått ta del av förstärkt studie- och yrkesvägledning. De som önskat i grupp och samtliga enskilt. För att tillgängliggöra informationen har vår strävan varit att arbeta så heltäckande som möjligt. Vi har använt oss av filmer om olika yrken och utbildningsprogram. Deltagarna har fått göra självtester i syfte att hitta sina intresseområden. Vi har diskuterat både i grupp och vid enskilda samtal och jämfört arbeten i deltagarnas hemländer med arbeten i Sverige. Detta för att visa vilka likheter och skillnader det är vad gäller status, löner och utbildningsvägar till diverse yrken här i Sverige. Detta interkulturella arbetssätt har gjort att vi lärt oss av varandra och ökat förståelsen. Hela detta koncept där deltagarna har fått vara involverade och kunnat påverka innehållet har varit framgångsrikt. Deltagarna själva säger att de har fått en större kunskap om arbetslivet och vilka studievägar det finns. De säger också att de blivit tryggare i sina studieval.

...och jag från början inte visste vilken linje jag skulle läsa och vilket program jag skulle sikta på. Vi satt med varandra och diskuterade vad det finns för möjligheter och vilket program och jag har fått jättemycket hjälp med läxor också. /Deltagare 21 år

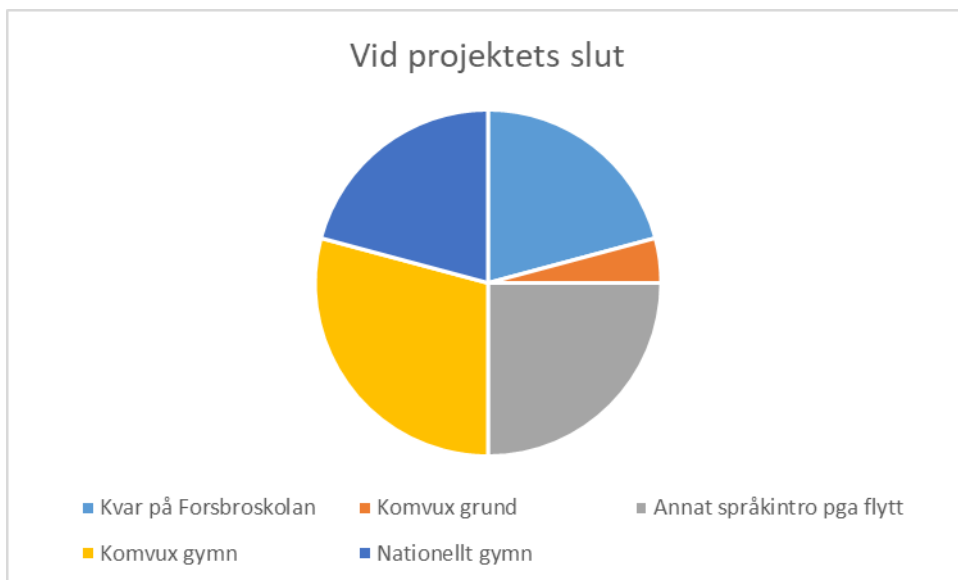
Hjälp med studiehandledning och hur man söker till gymnasiet och vilka ämnen som jag ska läsa. Studiehandledning om vilka betyg som krävs och vad jag kan studera i framtiden. Jag har blivit bättre på svenska genom våra samtal. Varit bra för mig. /Deltagare 18 år

Värmlands Nya har fungerat som extra studie- och yrkesvägledning för våra ungdomar. De har funnits till hand för ungdomarna och besvarat frågor kring arbetsliv och studievägar för att lotsa vidare dem i deras mål i livet. /Lärarna på Forsbroskolans språkintruktionsprogram

Många av deltagarna har under projekttiden tagit stora steg mot sina mål, vilket inte minst resultaten visar. Fem deltagare har gått vidare till nationellt program på gymnasiet. Sju deltagare har gått vidare till gymnasiestudier på Komvux, merparten av dessa till Yrkesutbildningar. Sex deltagare har gått vidare till andra intruktionsprogram på grund av flytt. En deltagare har gått vidare till grundläggande studier på Komvux. Fem deltagare fortsätter sin studier på språkintruktionsprogrammet VT-19 när projektet tar slut. En av dessa deltagare hade behörighet att komma in på en yrkesutbildning på gymnasiet, men

valde att studera vidare ett år till på språkintruktionsprogrammet för att ta betyg i fler ämnen i syfte att HT-20 påbörja ett högskoleförberedande program på gymnasiet.

På språkintruktionsprogrammet kan man läsa tills man fyller 20 år. Åldersgränsen för att söka till nationellt program på gymnasiet är 19 år. För de elever som är äldre än 19 år men har behörighet för utbildning på gymnasial nivå får fortsätta sina studier på Komvux. För de elever som ännu inte nått behörighet för utbildning på gymnasial nivå är det Komvux på grundläggande nivå som gäller. Avgörande för hur snabbt man klarar av de grundläggande studierna på språkintruktionsprogrammet kan ofta bero på ålder man kom till Sverige och tidigare skolbakgrund i hemlandet. En fjärdedel av deltagarna har flyttat till andra ställen i Sverige, inte sällan på grund av sin familj, vilket gjort att de fortsatt sina studier på annat intruktionsprogram.

Initialt i projektet handlade det om att skapa relationer och tillit till varandra. Utan goda relationer och en tro från projektets sida på deltagarnas förmåga så hade inte slutresultaten varit möjliga. Deltagarna har varit öppna och vågat att lufta bekymmer och funderingar. Deltagarna har, med tanke på bakgrund, ofta behövt kämpa extra mycket för att ta sig över hinder både i skolan och livet. De har ansträngt sig och i högsta grad varit delaktiga i sin resa mot framtida mål. Projektet har fungerat som ett bollplank, som ett vägledande stöd, bidragit med och tillgängliggjort relevant information och pushat deltagarna att fortsätta. En stor framgångsfaktor har varit att projektet kunnat ge eleverna den extra tiden som behövts, vilket lärarna på skolan tyvärr inte alltid har på grund av hög arbetsbelastning.

Söka CSN. Körkort. CV. Andra myndighetskontakter. Söka skolor. Sommarjobb. Man kan göra allt på samma

ställe. Vi som är barn och ensamkommande och nya i Sverige är dåliga på språket och vågar inte alltid prata men här behöver man inte vara rädd utan kan bara prata och lösa problem. /Deltagare 19 år.

Forsbroskolan och Värmlands nya i Storfors har haft ett väldigt gott samarbete. Projektägaren och lärarna har varit engagerade i projektet och projektet har varit en integrerad del av skolan. Projektägaren har gett projektledaren mycket stora frihetsgrader och arbetat tillitsbaserat och förstått komplexiteten i arbetet med individerna i målgruppen. Deltagarnas behov har varierat där exempelvis någon önskat att samtala under promenader, en annan varit i behov av flytthjälp, den tredje önskat ett personligt besök på ett gymnasieprogram och den fjärde att projektledaren deltagit på ett möte med socialtjänsten etc. Projektägaren och projektledaren har haft en samsyn kring den varierade problematiken som deltagarna mött och det viktiga i att lösa problem som för eleverna blockerar progressionen.

Skolan, läxor och han hjälpte mig med svåra situationer i mitt liv och när jag behövde råd och prata med någon om vilken väg jag ska i mitt liv han hjälpte mig att vilken väg jag ska gå. Han lärde mig jättemycket om olika saker. Jag är tacksam för denna projekten. Nu jag läsa på Yrkesvux och efter det ska jag få fast jobb. /Deltagare 21 år

Fått hjälp med det jag behövt och sånt jag inte vetat. Hjälpt mig att klara läxor och sånt. Jag har trivts bättre i skolan. Blir gymnasiet sen. /Deltagare 18 år.

För att stötta deltagarna till en mer meningsfull fritid och premiera friskvårdsaktiviteter har projektet arbetat med att försöka tillgängliggöra och informera om olika arenor i närområdet. En lärare på vuxenutbildningen är tränare för ett fotbollslag i grannkommunen. Där har deltagarna välkomnats och flera deltagare är numera med i den föreningen. Projektet har också öppnat dörrar för deltagarna till Kulturskolans musikverksamhet.

Merparten av deltagarna har tagit del av utbildningsinsatsen Ekonomismart. Tvådagarsutbildningen genomfördes av Swedbank och Sparbankerna inom området privatekonomi. Snabblån, buffertsparande, flytta hemifrån och börja studera var några av ämnesområdena. Detta gav eleverna en baskunskap i hushållsekonomi och var också en hjälp i ämnet hemkunskap.

Resultat inom området: *Bättre samverkan mellan skolan och andra aktörer*

Samverkansmötena med skola, IFO, HVB och Integration har varit en framgångsfaktor. Samarbetet har stärkts där gemensam planering och kortare informationsvägar har gynnat

alla parter. För eleverna har detta bland annat gett en större trygghet, tydlighet och mindre missuppfattningar. Dessa möten hölls tre till fyra gånger per termin under projekttiden. Utan dessa möten och den samverkan som byggdes upp är risken stor att mycket information hade gått förlorad, både för personal och för elever på skolan. Förståelsen blir också större för beslut och andra händelser som sker när alla är mer insatta i varandras arbeten.

Värmlands Nya har varit till stor hjälp som en slags samordnare mellan skola, hem, migrationsverket och de kommunala tjänsterna i kommunen. /Lärarna på Forsbroskolans språkintruktionsprogram

Tack vare samarbetet med Vargbroskolan har eleverna fått möjlighet att samla på sig tillräckligt många betyg för att nå behörighet till både yrkes- och högskoleförberedande gymnasieprogram. Detta samarbete har också fört med sig att eleverna läst vissa ämnen i klasser med majoriteten svenska elever, vilket ökat deras språkprogression.

En ny överlämningsmall har också skapats i samverkan mellan skolorna vilket gett mer informativa överlämningar och skapat bättre förutsättningar för både lärare och elever. Ett närmare samarbete mellan lärarna på olika skolor skapar också bättre förutsättningar för bättre samverkan och planeringen kring eleverna.

Övriga resultat under övergripande projektmålet: *Underlätta etableringen i arbetslivet för unga nyanlända kvinnor och män*

Sju deltagare har inom ramen för projektet läst körkortsteori. Vi har köpt in litteratur på persiska, arabiska, svenska och dari för att öka tillgängligheten. Vi har även tillstått med en elevdator med tillhörande program i körkortsteori vilken har nyttjats varje vecka under projekttiden. Körkortsteori har vi till största del arbetat med individuellt. En elev har gått hela vägen och tagit B-körkort under projekttiden. Resterande elever är inte i mål än, men fortsätter att studera på egen hand eller på körskolor i närområdet.

Lokal styrgrupp och lokal projektledargrupp

Den lokala styrgruppen har bestått av rektor på vuxenutbildningen, enhetschef på arbetsmarknadsenheten, enhetschef på integration och EKB (Ensamkommande flyktingbarn), enhetschef på individ- och familjeomsorgen, kommunens näringslivsutvecklare, kommunens verksamhetschef, sektionschef från arbetsförmedlingen och lokala projektledare från kommunens sju olika projekt inom välfärdsområdet, inklusive Värmlands nya. Styrgruppen har

samlats tre gånger per termin och syftet med att samla kommunens alla projekt under en och samma styrgrupp har varit att öka samsynen och att sprida framgångsfaktorer mellan projekten. Dessa syften har uppnåtts tack vare detta arbetssätt. Projektledarna har dessutom haft egna samverkansmöten innan styrgruppsmötena där samverkan mellan projekten har diskuterats och där projektledarna haft chansen att gemensamt lyfta frågor till styrgruppen. Framgångsfaktorer i styrgruppsarbetet har varit närheten till varandra i en liten kommun som Storfors och samarbetsviljan över gränserna. En annan fördel i projektet Värmlands nya var att flera ur styrgruppen var med under analysfasen, åtminstone initialt, vilket skapade bra förutsättningar och förståelse för projektets plan och mål från början. Projektledaren upplever att de alltid fungerat smärtfritt att komma i kontakt med andra instanser inom kommunen vilket har underlättat projektarbetet.

Deltagarnas reflektioner kring sitt medverkande i projektet:

Jättebra att hjälpa ensamkommande och nyinflyttade som kommer till Storfors. De som inte vet om myndighetskontakter missar annars massor med aktiviteter och möjligheter i samhället. Och då behöver man inte be andra att hjälpa till och boka tid annanstans. Då vet man vart man får hjälp och av vem. Söka CSN. Körkort. CV. Andra myndighetskontakter. Söka skolor. Sommarjobb. Man kan göra allt på samma ställe. Vi som är barn och ensamkommande och nya i Sverige är dåliga på språket och vågar inte alltid prata men här behöver man inte vara rädd utan kan bara prata och lösa problem. /Deltagare 19 år.

Hjälpt med jobb och sommarjobb och tränat intervjuer. Skrivit CV och personligt brev. Fått reda på hur det fungerar med jobb i Sverige. Hjälpt med adressändring och andra saker. Hjälpt med studiehandledning och hur man söker till gymnasiet och vilka ämnen som jag ska läsa. Studiehandledning om vilka betyg som krävs och vad jag kan studera i framtiden. Jag har blivit bättre på svenska genom våra samtal. Varit bra för mig. Du är glad och man känner sig välkommen. Fått hjälp med det jag behövt och sånt jag inte vetat. Hjälpt mig att klara läxor och sånt. Jag har trivts bättre i skolan. Blir gymnasiet sen. /Deltagare 18 år.

Det här projektet var jättebra för att vi får jättemycket hjälp från den personen som jobbar med det. Alltid snäll och säger alltid välkommen när ni behöver hjälp och jag från början inte visste vilken linje jag skulle läsa och vilket program jag skulle sikta på. Vi satt med varandra och diskuterade vad det finns för möjligheter och vilket program och jag har fått jättemycket hjälp med läxor också. Andra saker som Migrationsverket, hjälpt mig att skicka brev till dom och när jag fått brev har jag inte förstått, inte så bra på svenska i början och han hjälpte mig att förstå och såna saker. Skolan, läxor och han hjälpte mig med svåra situationer i mitt liv och när jag behövde råd och prata med någon om vilken väg jag ska i mitt liv han hjälpte mig att vilken väg jag ska gå. Han lärde mig jättemycket om olika saker. Jag är tacksam för denna projektet. Nu jag läsa på Yrkesvux och efter det ska jag få fast jobb. /Deltagare 21 år

Reflektioner från lärare och samarbetspartners:

*Värmlands Nya har fungerat som extra studie- och yrkesvägledning för våra ungdomar. De har funnits till hand för ungdomarna och besvarat frågor kring arbetsliv och studievägar för att lotsa vidare dem i deras mål i livet. Det har dock inte bara varit svar på direkta frågor, utan Värmlands Nya har även kommit till ungdomarna och presenterat olika delar av samhällets arbetsmarknad och olika vägar dit. De har även varit med och även anordnat studiebesök, och då arbetat tillsammans med undervisande lärare i för- och efterarbete kring studiebesöken. Ungdomarna har kunnat vända sig till Värmlands Nya för att få studiehjälp, vilket har varit otroligt hjälpsamt för både ungdomarna och skolan i sig. Värmlands Nya har varit till stor hjälp som en slags samordnare mellan skola, hem, migrationsverket och det kommunala tjänsterna i kommunen. /**Lärarna på Forsbroskolans språkintruktionsprogram***

*Under den tid projektet har pågått har det hjälpt Vuxenutbildningen i Storfors att implementera nya arbetsätt för att hjälpa och stötta deltagare att komma närmare arbetsmarknaden, skänka desamma en ökad förståelse för densamma och har dessutom åskådliggjort vägarna dit. Detta har skett genom arbetsmarknadskunskap på varierande nivå beroende på deltagares utbildningsbakgrund, vägledning och studiebesök vilka har varit mycket uppskattade av såväl deltagare som utbildningsansvariga. Projektet har vidare stöttat deltagare i deras strävan att förstå behovet av arbetskraft i länet och väglett dessa hur det är möjligt att genom rätt val nå motsvarande yrken. Sammanfattningsvis har projektet varit en resurs och hjälp i ambitionen att anpassa och närma undervisningen arbetsmarknaden. /**Lärare Forsbroskolans vuxenutbildning, SFI & Komvux***

*Att ha samarbetat med Värmlands nya i olika frågor rörande våra ungdomar har varit mycket betydelsefullt. Speciellt under boendets Hitta rätt- utbildningar där ungdomarna genom samarbetet oss emellan fick möjlighet till att ta del av arbetsmarknadskunskap - tydliga yrkesbeskrivningar inför gymnasievalet. Träffarna drog med sig många intressanta reflektioner och samtal med ungdomarna kring olika yrkesroller och könsnormer, något som kan bidra till en mer jämställd integration i samhället. /**Personal på kommunens HVB***

Kommunikation, spridning och påverkansarbete

Delprojektet i Storfors har haft information om Värmlands nya på kommunens hemsida.

Samtliga projektledare från kommunens pågående projekt inom välfärdssektorn har träffats en vecka före varje styrgruppsmöte och samtalet kring beröringspunkter mellan projekten och samverkansytor sinsemellan. Projektledarna har också lyft varandras framgångsfaktorer och jobbat med att implementera dessa i de egna projektarbetena.

Projektägaren och projektledaren har informerat om projektets målgrupp, syfte och verksamhet för företagarna i Storfors under en nätverksträff. Syftet var att ge det lokala näringslivet en inblick i verksamheten och för att på sikt underlätta för våra deltagare att komma in på den lokala arbetsmarknaden.

Reportage i lokaltidningen I Freska Lufta där två deltagare fick berätta om sin resa och sitt deltagande i projektet. Dessutom information från projektägare och projektledare. Syftet var att sprida framgångsfaktorerna från projektet och dessutom visa på vilka bedrifter/insatser dessa nyanlända ungdomar gör och hur deras utmaningar ser ut. Tidningen gick ut till samtliga boende inom kommunen.

Uppföljning och utvärdering

Region Värmlands kvalitativa utvärdering gällande hälsa har delvis bidragit till en bredare och mer övergripande syn på målgruppen.

Apels lärande utvärdering har varit ett stort stöd under hela projekttiden. Det har gett nya infallsvinklar under projekttiden och fått oss i projektet att tänka till över det vi gör. Apel har varit duktiga på att konkretisera projektarbetet under resans gång och återknyta till projektplanen och jämföra med det faktiska arbetet som skett under resans gång. Apel har också varit till hjälp under implementeringens planeringsfas. Apel har också varit till stor hjälp under avslutsfasen vad gäller avslutssamtal med deltagarna och tankar och reflektioner kring slutrapporten.

Den interna uppföljningen har bestått av flera delar. Projektledaren och projektägaren har haft ett nära samarbete ända från planering av projektet till avslutsfasen. Projektledaren och projektägaren har haft regelbundna möten där uppföljning och utveckling av projektet varit i centrum. Även lärarna på språkintruktionsprogrammet har varit delaktiga, både under tidigare nämnda möten och under introduktionsprogrammets möten. Framgångsfaktorer och hinder har regelbundet lyfts under styrgruppsmöten, både i syfte att sprida kunskap och för att få nya idéer från de närvarande. I Storfors har vi dessutom jobbat med lokala projektledarträffar där samtliga välfärdsprojekt deltagit i syfte att samverka och sprida just framgångsfaktorer för att lära av varandra. Samarbetet med kommunens HVB har kontinuerligt utvärderats där personalen på HVB har kommit med sina synpunkter gällande arbetsmarknadskunskapen och delgett ungdomarnas syn och önskemål som framkommit. Projektdeltagarna har under hela projekttiden kommit med egna önskemål och vi har fortlöpande följt upp och fått deras syn på projekts innehåll. Vid avslut har vi haft avslutningssamtal med deltagarna där de fått svara på frågor gällande aktiviteter i projektet och deras egen progression kopplat till dessa aktiviteter. Projektledaren har också deltagit under deltagarnas utvecklingssamtal i skolan i uppföljningssyfte.

Användande av resultat/Implementering

I början av 2019 togs ett politiskt beslut om att stänga ner Introduktionsprogrammen i Storfors på grund av sjunkande elevantal. Inga nya elever tas in efter HT-19 och efter VT-20 kommer kvarvarande elever att slussas vidare till andra skolor. Den kvarvarande delen av Forsbroskolan kommer att bestå av SFI och Grundvux/Komvux där vi inom utbildningsplikten jobbar med lågutbildade nyanlända som också matchar väl med projektets arbetssätt och metoder. Därför kommer vi inte att kunna implementera arbetssätt och förhållningssätt på Språkintruktionsprogrammet som vi tidigare tänkt utan riktar in oss på att ta med oss framgångsfaktorerna till den kvarvarande delen av Forsbroskolan. En stor fördel i implementeringen är projektägarens roll som Rektor och SYV på Forsbroskolan.

Följande tre delar har vi under HT -19 påbörjat implementering av:

Förstärkt information om det svenska skolsystemet och den svenska arbetsmarknaden
-Röd tråd från utbildning till arbete.

SFI har bytt ut delar av materialet gällande läsförståelse till att handla om arbetsmarknadskunskap i syfte att eleverna lär sig begrepp och får relevant kunskap inför

framtida yrkeskarriärer. Eleverna på SFI har gjort yrkestester för att se vilka yrken som passar dem.

Det skapar en större mening med studierna att veta vad man önskar studera framöver och varför man läser kurserna man gör. Detta har vi sett ökar motivationen. KASAM: studierna blir meningsfulla, begripliga och hanterbara.

Studiebesök

Eleverna på vuxenutbildningen har fått relevant förberedelse med information och begreppsordlistor inför gästföreläsare. Detta arbetssätt fanns inte innan projektet men är nu en integrerad del i skolans arbete.

Att vara noggrann med förberedelserna inför studiebesök/föreläsningar skapar tillgänglighet och ökar KASAM.

Samverkan

Den tidigare samverkansmodellen där olika aktörer som arbetar med eleverna regelbundet träffas är applicerbar även på andra skolformer. Skillnaden på SFI är att IFO och HVB byts ut mot AF och Integration då en stor del av eleverna är inskrivna där.

Kommentarer och tips

- Analys och planeringsfasen är viktig. Rätt personer ska vara med från start.
- Placeringen av projektet är av stor betydelse. Projektkontoret låg i samma hus som skolan och vi hade både drop in och bokade tider för att öka tillgängligheten. Detta var framgångsfaktorer.
- KASAM (känsla av sammanhang) är viktigt för att eleverna ska uppleva skolan som meningsfull, begriplig och hanterbar. En motivationshöjande faktor.
- Lägg omsorg kring studiebesök. Ha tid och ta höjd för att ta bort blockeringar som personer har för att inte hindra progression. Använda lösningar som finns inom kommunen.
- Ta höjd för att göra aktiviteter med individer som formellt inte kan vara inskrivna.